

Smartest for kloden

Er FNs bærekraftsmål egentlig bærekraftige? Løsningen ligger i fem ekstraordinære, nye tiltak.

Onsdag 17. oktober markerer Romaklubben sitt 50-års-jubileum med en stor samling i den italienske hovedstaden. Klubbens første rapport fra 1972, «Limits to Growth», resulterte i et voldsomt rabalder, med over 12 millioner solgte bøker.

Hvor står så verden i dag - et halvt århundre etterpå?

Vi har ledet en internasjonal forskergruppe med deltagere fra Stockholm Resilience Center, BI og Potsdam som det siste året har jobbet frem en helt ny versjon av datamodellen, basert på FNs bærekraftsmål og kunnskap om planetens tålegrenser. Og den bruker over 100.000 historiske datapunkter siden 1970 for å simulere hva som ligger foran oss.

Mange tolket den opprinnelige 1972-rapporten som et angrep på økonomisk vekst. Det er feil. Den argumenterte ganske enkelt med at hvis man fortsetter den økonomiske veksten ville det kreve politikk og investeringer som stabiliserer vår fysiske ressursbruk slik at de livsoppretholdende økosystemene ikke dyttes for langt.

Den gode nyheten er at verden siden 1970 har tatt enorme skritt fremover i å redusere fattigdom, øke livslengde og rikdom. Den dårlige nyheten er at dette har gitt store og økende ulikheter samt ødeleggelse av skog, hav, luft, jord og vann-systemenes stabilitet.

I den nye rapporten gis en oversikt over hvert bærekraftsmål for syv av verdens regioner til 2030 og til 2050. Disse dekker alt fra utryddelse av fattigdom, bedre helse, utdanning til økonomisk ulikhet, havforsuring, biomangfold og ikke minst energi- og klimagassutslipp.

Vårt mål har vært å forstå i hvilken grad vi er i rute med å nå de 17 bærekraftsmålene i de syv regionene uten at det behøver å koste hele planeten?

For å svare på det har vi beregnet fire scenarier: Basis-prognosen er at vi fortsetter med den endrings-hastigheten vi har hatt de siste 35 årene helt frem til 2050, såkalt «business-as-usual». Vi undersøker også hva en raskere økonomisk vekst fremover, basert på mer fornybare, mer digitalisering, innovasjon, og

Den gode nyheten er at verden siden 1970 har tatt enorme skritt fremover i å redusere fattigdom, øke livslengde og rikdom. Den dårlige nyheten er at dette har gitt store og økende ulikheter samt ødeleggelse av skog, hav, luft, jord og vann-systemenes stabilitet, skriver kronikkforfatterne. Foto: Frédéric Soltan/Corbis/Getty Images

Kronikk Per Espen Stoknes og Jørgen Randers

Per Espen Stoknes, BI
Senter for Grønn Vekst

Jørgen Randers, BI
Senter for Grønn Vekst

investeringer kan lede til. Eller hva hvis myndighetene legger mye tyngre politisk innsats bak måloppnåelsen enn før? Det fjerde scenarioet analyserer hva en sosioøkonomisk transformasjon kan lede til.

Beregningene av business-as-usual viser hverken vesentlig høyere oppnåelse av bærekraftsmålene i 2030 enn det vi gjør i dag, eller mindre ødeleggelse av kloden. Endringstempoet i dag er altså altfor sakte - både for

folk og natur. Raskere økonomisk vekst kan fjerne fattigdom og gi bedre utdanning og helse fortore enn før. Det samme kan kraftigere politisk innsats gjøre, men ingen av disse klarer å løfte verdens samlede bærekraft noe videre fra 2030 til 2050. Alle disse alternativene truer sivilisasjonens langsiktige stabilitet. Paradoksalt nok underminerer bærekraftsmålene da sin egen bærekraft.

Men vi fant ett scenario som kan levere både på de fleste bærekraftsmålene og for kloden. Løsningen ligger i fem ekstraordinære, nye tiltak. Disse fem er systemiske, på den måten at de ikke forsøker å innfri ett og ett mål, men påvirker mange av målene samtidig:

- Akselerert vekst i fornybar energi og elektrifisering. Dersom investeringene snarlig flerdobles fra dagens nivå, vil utslipp fra kull, olje og gass kunne halveres hvert tiår fremover. Dette er nå både økonomisk gjennomførbart og lønnsomt.

- Nye utviklingsmodeller for rask vekst i fattige land, hvor de følger relevante modeller som Sør-Korea, Kina, Etiopia eller Costa Rica.

- Aktiv reduksjon av økonomiske ulikheter, med en omfordeling som sørger for at de rikeste ti prosent ikke tar mer enn 40 prosent av nasjonal inntekt.

- Sterkt økte investeringer i utdanning til alle, særlig kvinner i utviklingsland, med helsetilbud, like jobbmuligheter og familieplanlegging. Dette stabiliserer også befolkningen.

- Akselerert produktivitet i matkjeden. Å fø om lag ni milliarder mennesker i 2050 krever at sløsing og matsvinn i hele verdiskjeden fra jord-til-bord-til-jord forbedres med én ekstra prosent ressursproduktivitet årlig fra nå til 2050. Løsningene for dette er tilgjengelige i dag, og venter kun på investeringer og ekstra fremdrift.

Vi mener dette fjerde scenarioet er fullt mulig og realistisk. Markedskrefter viser allerede nå tegn til å kunne skape en brutal fornybar-revolusjon. Bærekraftig landbruk er raskt fremvoksende. Utdanning bedres og fertiliteten synker i alle land. Men håndtering av sosial ulikhet er antagelig det mest politisk krevende.

Siden lanseringen av FNs bærekraftsmål i 2015 har det imidlertid skjedd tilbaketrekning fra internasjonalt samarbeid, akkurat når det synes mest påkrevet.

De fleste analytikere og investorer vil nok være enig i at det å holde jorden i en tilstand som fremmer økonomisk utvikling forbi 2050, er en god

investering. Men samarbeidsklimaet kan endres raskt. Nettopp derfor trengs Romaklubbens stemme mer enn noen gang. Å gjennomføre denne ambisiøse transformasjonen der verdens bærekraftsmål oppnås innenfor planetens tålegrenser, er antagelig det aller smarteste menneskene kan gjøre nå.

Per Espen Stoknes og Jørgen Randers, BI Senter for Grønn Vekst

Mer debatt s. 32-33 →

En fersk analyse av 100 børsnoterte selskaper viser at mange slurver med bærekraftsinformasjon

Bente E. Engesland, administrerende direktør, BCW, Kristian R. Andersen, partner, The Governance Group

Debattansvarlig: Mathea Reine-Nilsen Telefon: 22 00 10 59 Sentralbord: 22 00 10 00 Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom Underinnlegg/replikk: Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) Legg ved portrettfoto.

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.